

OLAJOZOTT OMÁN

⊕ SZÖVEG ÉS KÉP: H. BEDOUIN ÁRON

A dűne szélvédett oldalán emberek apró csoportja ül a parázs körül. Lassan besötétedik, megjelennek a homoktenger felett az első csillagok. A frissen főzött kávé és a füstölgő tömjén illatába a kardamom édeskés íze vegyül. Teljes csend van, csak a közelben kipányvázott tevék mormogása és a napszíttá tűzifa pattogó szikrái adják tudtunkra, hogy még a bolygón vagyunk. Lassan harmadik hete bolyongunk a Rub'al Hāli-sivatagban

Az afféle régészexpedíciónak induló utazásunk forгатókönyvét a jemeni vízum megszerzésének nehézsége írta át; eredetileg az úrfelvételeken ez idáig azonosítatlan, bronzkori temetkezési kúpokra utaló jelek valódiságát akartuk igazolni. Ám lelkesedésünk hiába nyomta el még a parázs politikai helyzetből eredő potenciális kockázatot is, a bürokrácián nem tudott felülkerekedni: így alakult, hogy a halmok eredetének megfejtése helyett Omán vendégszeretétét élvezhettük két hónapon át.

Országimázs

Omán neve mindenkinek ismerősen cseng, de ha fel kell sorolni szomszédait vagy fővárosát, többségünk csak a fejét vakarja. Magam sem voltam ezzel másképp, amíg az Egyesült Arab Emírátsok felől meg nem érkeztem a határhoz. Maszkat, Omán fővárosa üdítő ellenpont az északi testvérek – az Emírátsok, Kuvait, Bahrein vagy akár Szaúd-Arábia – nagyvárosaival szemben: nyomát sem találjuk nyolcvanemeletes felhőkarcolóknak, lebetonozott parkoknak vagy agresszív sofőröknek. A városi élet itt ráérősen, majdhogynem lustán zajlik az árnyas

parkok és fákkal szegélyezett sugárutak között. A lakónegyedek lapos tetős, egyemeletes házai szellősen szóródnak szét a sziklás domboldalakon, lakói pedig európai stílusban vezetnek legújabb terepjáróikat. A széles autópályák, jól karbantartott utak és a folyamatos építkezés eszünkbe juttatja, hogy jelentős olajkitermelő országban járunk, és ha a profit alul is múlja a szomszédokét, a fekete aranyból származó jövedelem elosztása itt láthatóan igazságosabb.

Ahogy a félsziget többi részén, itt is az iszlám hódított teret. Túl az öltözködésen, a napjában ötször imára hívó müezzinén és az alkohol hiányán, elmondható, hogy a vallás toleranciája, udvariassága és törvénytisztelete talán semelyik másik, muszlimok lakta országban nem ölt ilyen előnyös alakot. Az autót nem kell zárni a nyilvános parkolóknak, az egyedülálló nőket békén hagyják az utcán, nincs kéregetés vagy hajléktalanprobléma, az üzletben otffelejttet szatyrot futva hozzájuk utánunk, az átlag ománi politizálása pedig többnyire az államfő pozitív tetteiről szól. Amíg a szomszédos, elnyugatiasodott Emírségekben a péntek és a szombat a hétvége, Omán még tartja a hagyományos formát, ahol a csütörtök és a péntek a munkaszünet.

RÉGISÉG ÉS ÚJDONSÁG SZÚR VÁROSÁBAN

A hagyománytisztelet és a régi stílusok alkalmazásának szép példája Szúr kikötője, ahol nem csak a középkori világítótorony eredeti állapotát állították helyre, hanem a pár éve épült, modern lakópark épületei is a tradicionális arab építéset jegyeit hordozzák

Teapolitika

Dzsamal, a tunéziai tolmács és Manszúr, a jordániai mérnök között ülök egy libanoni tulajdonú kávézóban Maszkat belvárosában, és hallgatjuk az asztaltársaság ománi felét, akik éppen azon vitatkoznak, melyik napra esik a következő ünnep.

– Látod, ezt szeretem ebben az országban – mutat feljűk Dzsamal –, itt megengedheted magadnak, hogy esténként a nyaralásodat tervezd. Napi hat óra munka havi húszezer dollárért – kacsint egyet –: így könnyű!

Ő maga két barátjával együtt már vagy tíz éve él itt, angol, olasz, spanyol és arab szinkrontolmácsként dolgozik. Tunéziában nem lenne munkája, vagy ha igen, keresete csupán a mostani töredékét érné el!

Az államfő dicsérete általános, persze a tisztelet némi magyarázatra szorul.

– Kábusz bin Szaid, a mostani uralkodó harminc éve puccsal szerezte meg a hatalmat apjától, az akkori szultántól, akit száműzött. Pár év alatt felépültek az első iskolák és kórházak, most pedig már mindenki számára ingyenes az oktatás. Az egészségügyi ellátás is térítésmentes és mindenhol elérhető, kis szorgalommal álláshoz lehet jutni – az ország pár évtized alatt maga mögött hagyta a „kőkorszakot”.

– Persze ez csak a felszín, mellette jó politikus is az uralkodó – szól közbe Manszúr –, kíséretével évente végigjárja az országot, és hagyományos módon, sátrában fogadja a helyi falvak, törzsek képviselőit. És ami fontos, a kéréseiket soron kívül meg is válaszolja. Ilyenkor hónapokon belül utak és lakóházak épülnek, kitelepül egy állatorvos, megérkezik másnap a kútfúró – az ilyesmire a demokratikus Nyugaton sokszor hónapokat kell várni.

Omán szultánja tehetségesen egyensúlyoz a hagyomány és a modern politika között, nagyfokú népszerűségét részben ennek is köszönheti. A kormány megítélése ugyanakkor korántsem olyan pozitív, így az Arab Tavasz itt sem vonult át felhőtlenül; a pár ezer embert megmozgató kormányellenes tüntetéseken béremelést, árcsökkenést és korrupcióellenes törvényeket követelt a nép. Nem is lett nagy visszhangja az ügynek: az uralkodó azonnal leváltotta a kormány felét, közel megduplázta a minimálbért, és még néhány hangzatos reformot is hozott.

Hajnali kettő van, mire a poharak alján csak tea fű marad, és az utolsó vízipipa is kialszik: hazaindulunk. Nem hagyják, hogy fizessek, Ománban a vendég Dzsamal szerint családtag, és búcsúzásképp még odaveti: – Még szerencse, hogy csak délre kell dolgozni mennem!

FOGKRÉMGYŰJTÉS

Már a vallásalapító Mohammed is javasolta a miszváknak a fogak ápolásához. A *Salvadora persica* ágainak végét megrágnak azok kiszállásodnak, és máris kész a biofogkefe. A növény nedveinek fluoridos, fogkrémre emlékeztető íze gyógyhatású, antibakteriális és szuvasodásgátló hatása bizonyított

A TANÍTÁS VÉGE

Az ománi közoktatás az egyik legmagasabb színvonalú a régióban. Az iszlám hagyományainak megfelelően a gyerekek már egészen kicsi koruktól kezdve népviseletben és nemek szerint elkülönítve ülnek az iskolapadban, ahonnan a nap végén együtt, felszabadultan futnak haza (balra lent)

ÉVEZREDES TÁVLATOK

Dofár fővárosa, Szalala rohamosan terjeszkedő nagyváros, közel a jemeni határhoz. Az előtérben Jób sírja látható a fölé épített mecsettel és mauzóleummal. Mint sok más történelmi személyiség, az általunk bibliai Jóbként ismert próféta az iszlámnak is szent embere volt, s a hagyomány szerint végső nyughelye is itt, a Szalala feletti hegyekben található (lent)

Tömjén és banán

A fővárosból hangulatos tengerparti halászfalvakon át vezet az út a misztikus Dofárba. A mesebeli Kelet fővárosa, a legendás Sába királynő és az egykor legértékesebb árucikk, a tömjén hazája ma jelentős tengeri kikötő, rohamosan terjeszkedő nagyváros. Bár a tömjén továbbra is fontos exportcikk, jelentősége mára erősen lecsökkent. Annál érdekesebb, hogy az ázsiai monszun hatása idáig is elér, így a város minden júliusban felhőbe burkolózik, és egy hónapon át esik. Az Arab-félszigeten éghajlati kuriózumnak számító jelenség egyben turisztikai vonzerőt is jelent – még Kuvaitból és Bahreinből is érkeznek látogatók, hogy az esőben és sárban, zöldellő környezetben süssék a báránypecsenyét.

TEVETRANSZPORT

Hagyomány ide vagy oda, manapság a versenytevéket már nem lábon, hanem gépjárművel szállítják a versenyek helyszíneire. Ennek ellenére, aki minél eredetibb tevéversenyt akar látni, annak Omán sokkal jobb választás, mint a szomszédos Szaúd-Arábia vagy Dubai, hisz itt a környezet és az emberek még megidézni látszanak letűnt korokat (balra)

Dofár környékének egyedülálló tengerpartját több száz méter mély vízmosások szabdalják, utat engedve a hegyekből a tengerbe zúduló esővíznek. A száraz évszakban hallgatnak a medrek – csendes, kék és zöld patakok csordogálnak, aljukon simára csiszolt bazaltsziklákat kerülgetve, melyek mint holmi hatalmas szürke bálnák hevernek a homokos mederben.

A főút menti bódékban helyben termelt gyümölcs kapható, ami nagy szó a környéken. Dofár talán az Arab-félsziget egyetlen szeglete, ahol mindig megterem a banán, narancs, mangó és számos más trópusi gyümölcs, amik a szomszédos országokban mind importcikk.

A KORAI ISZLÁM STÍLUS

Mohammed bin Ali Al-Alawi sírja a közel-keleti iszlám építészet egyik legszebb példája. Mirbát városától nem messze, egy mai temető közepén emelkedik ki a jellegzetes, hófehérre meszelt, kettős hagmakupola. Mohammed próféta vejének leszármazottja, közismertebb nevén Bin Ali híres iskolaalapító és tudós volt, aki 1161-ben halt meg

BEVÁSÁRLÁS

Bár Omán gazdag és fejlett országnak minősül, az állampolgárok közti vagyoni különbség és a „szociális olló” sokkal kisebb, mint Európában. A képen a piaci árus és az autóból alkudozó vevő egymással tisztelettel, barátságosan kommunikál, nem érezhető a státuszkülönbség

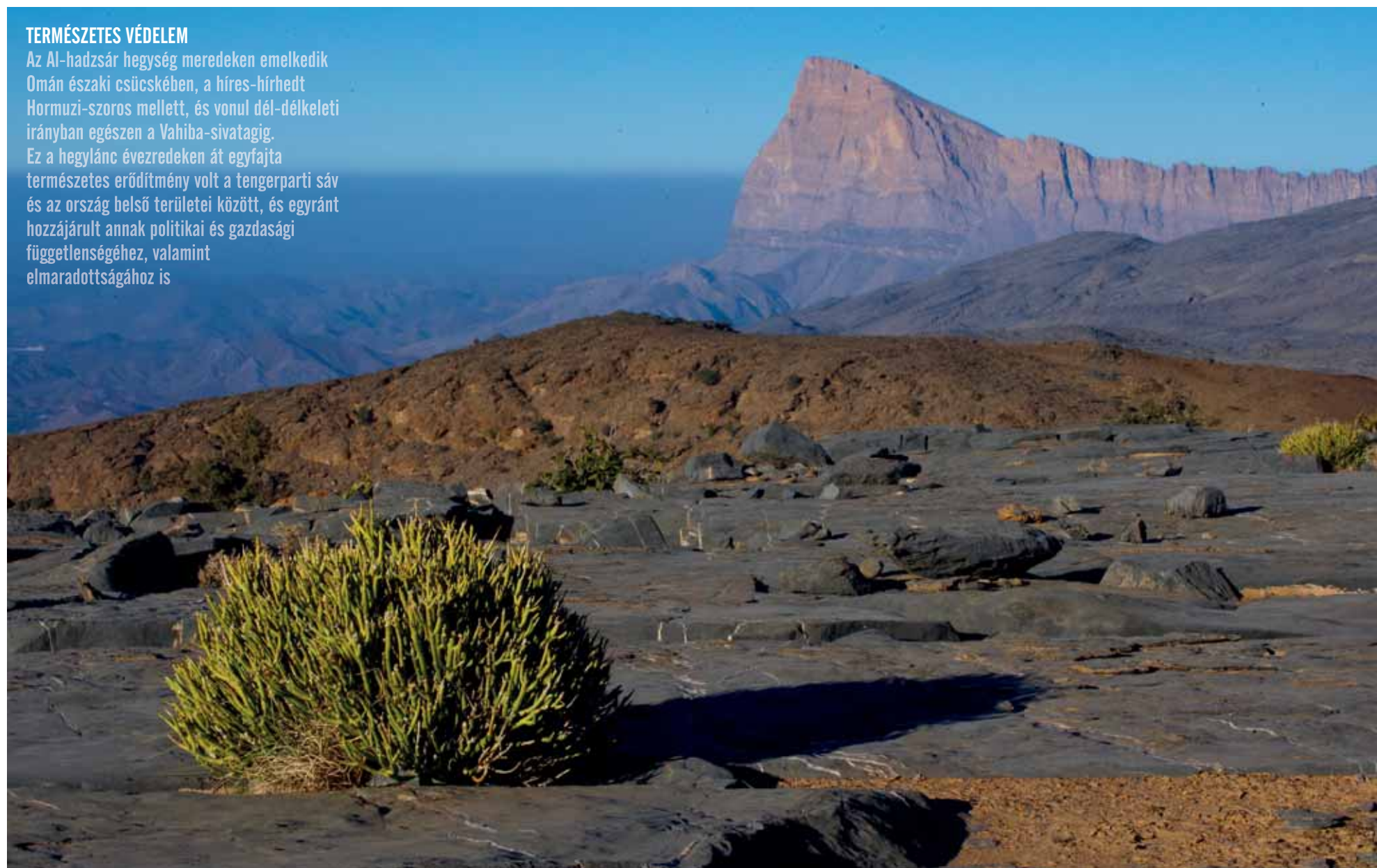

ALI ÉS A HÁBORÚ

A 45 éves Ali tavaly érkezett Ománba, miután a szomszédos Jemenben légicsapás érte a faluját. Felesége és négy gyermeke halt meg a támadásban, amit szerinte külföldről érkezett robotrepülőök hajtottak végre. Azóta a helyi piacon él, és kosárfonással keresi meg a napi betevőt

Az Üres Negyed

A jemeni határnál északra kanyarodva hamar a *Rub' al Hâli*, azaz az „Üres Negyed” földjén találjuk magunkat. A világ legnagyobb homoksivatagja ez, melynek félmillió négyzetkilométernyi „ürességén” négy ország – Szaúd-Arábia, Jemen, Omán és az Egyesült Arab Emírátsok – osztozik. A régi korok karavánjait és az újkor felfedezőit is egyaránt nagy kihívás elé állító területen a homok alatti üledékes kőzetekben óriási olajkincs rejtőzik. Ezt már jól ismerjük, de hogy mennyire felületes lehet tudá-

TERMÉSZETES VÉDELEM

Az Al-hadzsár hegység meredeken emelkedik Omán északi csücskében, a híres-hírhedt Hormuzi-szoros mellett, és vonul dél-délkeleti irányban egészen a Vahiba-sivatagig. Ez a heglánc évezredek óta egyfajta természetes erődítmény volt a tengerparti sáv és az ország belső területei között, és egyaránt hozzájárult annak politikai és gazdasági függetlenségéhez, valamint elmaradottságához is

sunk a világ sok, látszólag kihalt vidékéről, arra bizonyíték: egy 2006-os szaúdi kutatóexpedíció több tucat új növény- és állatfajt fedezett fel a sivatagban.

A *Rub' al Hâli* homokvidéke kavicsborította síkságokkal és bazaltmezőkkel is kiegészül. Lapos, forró és kietlen. Mégis akad nép, aki ezt a területet lakja: a beduinok, a sivatag emberei. Bár mára a tevét a terepjáró, az állatbőrt pedig a műanyag ponyva váltotta fel, még mindig jól ismerik a sivatagot, a sátrazás és az utazás ezeréves módjait.

Beduinoknál

A néhány kifeszített sátorponyvából, rozsdás utánfutóból, egy apatikus kecskéből és egy tevéből álló beduin táborban vendégeskedünk. A frissen vágott kecske fűszeres datolyakrémmel bekent darabjai hamar nagy halom izzó parázsra kerülnek, a húsról a lábost borítanak, majd az alkalmi sütdét jó rakás homokkal takarják be – van belőle elég. Két óra múltán kivermelik, és tálakra rakják a zamatos, omlós húst. Joghurt, citromos rizs és lapos kenyér jár mellé, a zöldség- és gyümölcsstárlól pedig sejtjük,

hogy csak miattunk része a menünek. A férfiak és nők külön esznek a földre leterített szőnyegeken. Az étkezés után illatosított kézmosókban tisztítjuk meg „evőeszközöinket” – jobb kezünk ujjait –, majd jön a teaszertartás.

Másnap hajnalban Ahmed, a legidősebb fiú ébreszt. Tevével készülünk eljutni egy 50 km-re fekvő kisvárosba, a család városi rokonaihoz.

– A nagyapám még így járt be havonta egyszer élelemért. Vitt magával három tevét gyógyynövé-

VILLÁSREGGELI VILLA NÉLKÜL

Egy jellegzetes ománi teríték: a nappaliban a szőnyegre simított, kettétépett nejlon zsák az abrosz, amelyre számtalan finomság kerül (fentről, óramutató járásával megegyezően): apró palacsinták, datolya, alma, kávé, gránátalma, keksz és narancs. A bal felső sarokban a mosogatást kiváltó, rózsavizes kézmosó ugyanúgy elengedhetetlen kelléke az étkezésnek, mint ahogy a teljes hangerőre kapcsolt arab zenecsatorna és a szobán visítva átrohanó gyerekcsapat

nyekkel és szárított hallal megrakva, és terelt még mellé fél tucat kecskét. Megjárta az utat oda-vissza három nap alatt, visszafelé nem is vitt magával vizet, csak lisztet, olajat, datolyát meg efféléket – magyarázza Ahmed kitűnő angolással, miközben értékes mobiltelefonjával a szájában próbál világítani magának a sötétben, hogy megtalálja a hevedert az egyik tevéen.

Ma már alig használják teherhordásra az állatot, inkább húsra és versenyzésre. Négy napig haladunk a homokban, néha 45 fokok lejtőn és hasonló hőmérsékleten. Wahla oázisában két napra megpihenünk: felettünk hatalmas pálmafákkal és a vékony, kőből faragott csatornában csordogáló víz biztonságot nyújtó érzéséből a sivatag dűnéi közé visszatérni kevésbé hívogató...

Hegymenetben

A hosszúra nyúlt sivatagi menet után Sinaw városából autóval megyünk fel a hegyekbe, a dzsinnek és ködemberek világába. Úton-útfélen megállítanak a helyiek, hogy utazásunk céljáról kérdezzenek. Mire észbe kapunk, többnyire már házukban élvezzük vendégszeretetüket, az MTV arab nyelvű adása, kávé-, datolya- és gyümölcskosár mellett. Egy-egy ilyen látogatás után csapatunk férfi és női tagjai megosztják élményeiket, ugyanis a vendéglátás cseppet sem koedukált.

Az Al-Hadzár, azaz Ománi-hegység lábától te repjárnkkal egy köves vízmosásban kezdünk felfelé kapaszkodni. Csak mások keréknyomai tartják bennünk a lelket, és teszik hihetővé, hogy itt fel lehet jutni. Végül egy meredek, kőporos lejtőn feloldalozva elérjük a fennsíkot. A Jebel Samsz hatalmas mészkőcsúcsa szinte velünk egy szintben magasodik a poros völgy fölé. Itt, fent kimondottan hideg van, kapkodva keressük a többheti forróság során mélyre pakolt, meleg ruhát. Ennek ellenére a hangulat emelkedett – a naplemente sosem látott színeket és formákat fest a mozdulatlan égre.

És talán mindannyian egyre gondolunk: ennyi szépség és vendégszeretet után nehéz szívvel hagyjuk majd magunk mögött Ománt. ☺

SOVÁNY LEGELŐK

Nehéz elképzelni, hogy a Vahiba-sivatag kő- és homoktengerében a sok kecske elegendő táplálékot találjon, de az évezredek óta itt élő beduin családok valahogy megoldják ezt a feladatot, hisz állataik jól tápláltak és egészségesek

AZ ÚT VÉGÉIG ÉS MÉG AZON IS TUL

Maradj kétszer annyi ideig kint azonos mennyiségű üzemanyaggal! Élvez több ételt, vagy kevesebb LP gázpalack használatával csökkentsd a magaddal vitt teher súlyát! Az új Eta Express univerzális hordozható főző segít versenyben maradnod. A hatásfoka csaknem megduplázódott a hagyományos főzőkhöz képest. Kíméli a környezetet és a pénztárcát egyaránt.

Keress meg a legközelebbi Primus Eta márkakereskedőt a www.primus.eu weboldalon!

A PART OF PEOPLE'S
ADVENTURES SINCE
1892